

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Ley Stovičkovej a JUDr. J. Kolcuna v právnej veci žalobcu **RNDr. J. P.**, bývajúceho v T., zastúpeného JUDr. M. S., advokátom v T., proti žalovaným : **1/ M. L.**, bývajúcemu v P. a **2/ S. L., K.**, so sídlom v P., IČO: X., za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaných S., so sídlom v B., zastúpenej A., a. s., so sídlom v B., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 4 C 256/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 25. apríla 2007 sp. zn. 5 Co 134/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a .**

Žalovaným 1/ a 2/ a vedľajšej účastníčke na strane žalovaných **n e p r i z n á v a** náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Topoľčany rozsudkom z 3. marca 2006 č. k. 4 C 256/2003 – 117 uložil obom žalovaným povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 356.952,- Sk a v časti o zaplatenie 356.952,- Sk s príslušenstvom konanie zastavil. O práve na náhradu trov konania rozhodol tým spôsobom, že uložil obom žalovaným povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne

náhradu trov konania štátu vo výške 88,- Sk a žalobcovi vo výške 69.020,80 Sk. Obom žalovaným uložil aj poplatkovú povinnosť vo výške 17.845,- Sk. Rozhodnutie odôvodnil tým, že z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynul záver, že žalobcovi, ktorý bol nájomcom osobného motorového vozidla zn. Ford Mondeo na základe leasingovej zmluvy číslo L. uzavretej s obchodnou spoločnosťou L. dňa 21.08.2000, bola dopravnou nehodou dňa 30.11.2001 spôsobená škoda v podobe ušlého zisku v prisúdenej výške. K výške ušlého zisku dospel vychádzajúc z rozdielu ceny predpokladanej všeobecnej hodnoty motorového vozidla stanovenej znaleckým posudkom ku dňu skončenia leasingovej zmluvy 21.08.2003 vo výške 358.182,- Sk a nadobúdacej ceny vozidla vo výške 1.230,- Sk po skončení leasingovej zmluvy, pretože prišlo k úplnej likvidácii predmetu leasingu a k ukončeniu leasingovej zmluvy a zároveň k vyporiadaniu medzi žalobcom a leasingovou spoločnosťou. Zodpovednými subjektami považoval oboch žalovaných, žalovaného 1/ v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka, ktorý zodpovedá za vzniknutú škodu žalobcovi, pretože bol vodičom osobného motorového vozidla, ktorým bola spôsobená škoda a žalovaného 2/ v zmysle § 427 Občianskeho zákonníka, pretože bol prevádzkovateľom tohto vozidla s tým, že obaja zodpovedajú za škodu v súlade s ustanovením § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka solidárne. Podľa názoru súdu prvého stupňa ušlý zisk žalobcu predstavuje majetkovú hodnotu, k zväčšeniu ktorej neprišlo v dôsledku spôsobenej škody, hoci pri predpokladanej činnosti sa dalo očakávať, že žalobca po riadnom ukončení leasingovej zmluvy nadobudne predmet leasingu, ktorým bolo dopravnou nehodou poškodené osobné motorové vozidlo do vlastníctva za nadobúdaciú cenu. Tento ušlý zisk je možné nahradiť len peňažným plnením, nakoľko naturálna reštitúcia neprichádza do úvahy. O späťvzati časti návrhu rozhodol podľa § 96 ods. 1 a 2 O. s. p. zastavením konania.

Krajský súd v Nitre rozhodol o odvolaní vedľajšej účastníčky na strane žalovaných rozsudkom z 25. apríla 2007 sp. zn. 5 Co 134/2006, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej v napadnutom výroku o prisúdení 356.952,- Sk zmenil tak, že žalobu zamietol a v súvisiacom výroku o práve na náhradu trov konania zmenil tak, že žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť náhradu trov konania štátu vo výške 88,- Sk a obom žalovaným náhradu trov prvostupňového konania vo výške 111.805,75 Sk a vedľajšej účastníčke náhradu trov konania vo výške 21.414,- Sk a obom žalovaným nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa plynúcim z výsledkov vykonaného dokazovania ale nesúhlasil s jeho právnym posúdením, pretože súd prvého stupňa na správne

zistený skutkový stav aplikoval síce správnu právnu normu, ktorú ale nesprávne vyložil. Podľa jeho názoru, žalobca nie je aktívne legitimovaným podať žalobu vo veci náhrady škody na veci titulom ušlého zisku, ku ktorému dospel na základe právneho posúdenia skutkového stavu. Aktívnu legitimáciu žalobcu posúdil v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd vyslovil názor v zmysle ktorého, keďže škoda je majetková ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného, škodu v danom prípade nemohol utrpieť žalobca, ktorý nebol vlastníkom poškodeného a škodnou udalosťou zničeného osobného motorového vozidla. Škodu mohla utrpieť len leasingová spoločnosť, ktorá bola vlastníčkou zničeného vozidla v čase jeho poškodenia. V danom prípade preto nemohol žalobca utrpieť škodu vo forme skutočnej škody a ani v ním tvrdenej forme ušlého zisku.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p., pretože rozsudkom odvolacieho súdu bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. tým, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa názoru dovolateľa krajský súd aplikoval na správne zistený skutkový stav správnu právnu normu, ktorú ale nesprávne vyložil a v dôsledku tohto postupu pri právnom vyhodnotení veci dospel k nesprávne záveru o nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu podať žalobu o náhradu škody titulom ušlého zisku v danej veci. Svoj záver odôvodnil tým, že Občiansky zákonník neobsahuje definíciu poškodeného a ani taký priamy vzťah medzi skutočnou škodou a ušlým ziskom, podľa ktorého by ušlý zisk mohol uplatňovať iba ten poškodený, ktorý utrpel škodu na veci. Obe kategórie toho istého pojmu škody, skutočná škoda a ušlý zisk, sú na sebe nezávislé a nepodmienené. Záver krajského súdu, že ušlý zisk mohol vzniknúť iba poškodenému, ktorému vznikla skutočná škoda, je nesprávnym právnym výkladom ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Pri riadnom chode vecí, ktorý bolo možné spravodlivo očakávať, ak by nedošlo k havárii a zničeniu vozidla v dôsledku porušenia povinnosti žalovaným 1/, leasingová zmluva by riadne dobehla do svojho konca a po jej ukončení by osobné motorové vozidlo nadobudol do vlastníctva za cenu 1.230,- Sk.

Žalovaní 1/ a 2/, ani vedľajšia účastníčka na strane žalovaných, nevyužili zákonnú možnosť vyjadriť sa k dovolaniu žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O. s. p. a inými vadami pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady podľa § 237 O. s. p. (spočívajúce v nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, v prekážke veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, v odňatí možnosti účastníka pred súdom konať a v rozhodovaní vylúčeným sudcom, či v konaní súdom nesprávne obsadeným), ani iné vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, neboli žalobcom namietané a nevyplývajú ani z obsahu spisu.

Dovolací súd pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného žalobcom (napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci), vrátane jeho obsahového vymedzenia. Nezaoberal sa pritom právnymi otázkami žalobcom nenamietanými.

Nesprávne právne posúdenie veci, ktoré dovolateľ uplatňuje dôvodom dovolania, môže spočívať v tom, že odvolací súd vec posúdil podľa nesprávneho právneho predpisu, alebo že správne použitý právny predpis nesprávne vyložil, prípadne ho na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval.

Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza zo záveru, že žalobca nie je aktívne legitimovaný podať žalobu o náhradu škody v oboch jej formách (skutočnej škody a ušlého zisku) v danej veci, pretože nebol vlastníkom poškodenej veci v čase škodnej udalosti.

Aktívna legitímácia je stav, kedy účastník konania, žalobca, je tým účastníkom, ktorý podľa hmotného práva správne mal a mohol žalovať. V danej veci však žalobca nie je aktívne legitimovaným k podaniu žaloby na náhradu škody, pokiaľ nie je vlastníkom veci, ktorá bola poškodená škodnou udalosťou. V prípade absencie aktívnej legitímácie žalobcu na podanie žaloby je jediným dôsledkom tohto stavu zamietnutie žaloby.

Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej „OZ“) uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

Právne relevantná škoda je majetková ujma, ktorá nastala (prejavuje sa) v majetkovej sfére poškodeného (majetková - hmotná ujma), a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentnom, t. j. peniazmi, a je napravitel'ná poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým poskytnutím peňazí, ak nedochádza k naturálnej reštitúcii. Prejavuje sa vo forme skutočnej škody alebo vo forme ušlého zisku. Obe tieto formy sú v zásade rovnocenné a existencia jednej z nich nie je podľa platného práva podmienkou vzniku a uplatnenia druhej formy. Skutočná škoda je taká ujma, ktorá znamená zmenšenie majetkového stavu poškodeného oproti stavu pred škodnou udalosťou a reprezentuje majetkové hodnoty, ktoré bolo nutné vynaložiť, aby prišlo k uvedeniu veci do predchádzajúceho stavu. Ak je poškodený vlastníkom veci, jeho majetkový stav zahrňuje hodnotu veci a v dôsledku jej straty, odobratia či zničenia dochádza k zmenšeniu jeho majetkového stavu o hodnotu tejto veci v dobe pred tým, než k jej strate, odobratiu či zničeniu prišlo. Tomu, kto nie je vlastníkom veci, škoda spočívajúca v hodnote tejto veci nemôže vzniknúť, pretože ten, kto nenadobudol vec do vlastníctva, nezískal majetkovú hodnotu, ktorú by mohol stratiť. Ušlý zisk je ujma spočívajúca v tom, že u poškodeného nepríde v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, aj keď sa tak dalo očakávať s ohľadom na pravidelný chod vecí. Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku poškodeného, ale stratou očakávaného prínosu.

Majetkovú hodnotu má samozrejme aj osobný automobil. Ak príde k jeho strate, odobratiu alebo zničeniu, vzniká vlastníkovi veci skutočná škoda spočívajúca v hodnote (tržnej cene) veci

v dobe, kedy k strate alebo k zničeniu prišlo (§ 443 OZ). V prípade porovnania majetkovej situácie žalobcu, pred dopravnou nehodou, s jeho majetkovou situáciou po škodnej udalosti, možno však dospieť k záveru, že osobné motorové vozidlo totálne zničené škodnou udalosťou, v rozhodnom čase nepatrilo do vlastníctva žalobcu, nenachádzalo sa v jeho majetkovej sfére, preto mu škoda, ktorá by spôsobila skutočnú škodu na veci, alebo ktorá by zničením tejto veci (vo vlastníctve žalobcu) mu spôsobila ušlý zisk, vzniknúť nemohla.

V posudzovanej veci žalobca uplatnil nárok na náhradu škody proti priamemu škodcovi (aj prevádzkovateľovi) a jeho majetková ujma (škoda) vo forme ušlého zisku mala spočívať v rozdiel medzi hodnotou prenajatého osobného motorového vozidla Ford Mondeo GHIA po splatení leasingu (ku dňu skončenia leasingovej zmluvy) určenej znaleckým posudkom vo výške 358.182,- Sk a cenou 1.230,- Sk, za ktorú by nadobudol tento prenajatý dopravný prostriedok do svojho vlastníctva po riadnom ukončení leasingovej zmluvy, pokiaľ by k dopravnej nehode nedošlo. Aj keď svoj nárok vymedzil náhradou škody formou ušlého zisku, z jeho vymedzenia v žalobe a v priebehu konania pred súdmi oboch stupňov vyplýva, že požaduje náhradu za stratu veci (§ 443 OZ). Ujma na majetku v dôsledku škodnej udalosti (dopravnej nehody) spočívajúca v rozdiel medzi hodnotou vozidla, ktorú by malo ku dňu riadneho skončenia leasingovej zmluvy nebyť jeho totálneho zničenía v dôsledku škodnej udalosti (dopravnej nehody) a po totálnom zničení, kedy v dôsledku škodnej udalosti malo nulovú hodnotu, je skutočnou škodou, ktorej náhrada zásadne patrí vlastníčkovi veci. Ak je poškodený vlastníkom veci, jeho majetkový stav zahŕňa hodnotu veci a v dôsledku jej poškodenia či zničenía dochádza k zmenšeniu jeho majetkového stavu. Tomu, kto nie je vlastníkom veci, však škoda spočívajúca v znížení hodnoty veci v dôsledku škodnej udalosti oproti jej hodnote pred poškodením nevzniká, pretože ten kto nenadobudol vec do vlastníctva, nezískal majetkovú hodnotu, ktorú by mohol stratiť. Rozhodujúce pre právne posúdenie veci je skutočnosť, že žalobca v dobe, kedy prišlo k poškodeniu (resp. zničeniu) vozidla, nebol jeho vlastníkom. Poškodením vozidla prišlo v dôsledku škodnej udalosti k zníženiu majetkového stavu vlastníčky vozidla, ktorou bola leasingová spoločnosť, nie nájomcu vozidla, pretože rozdiel v hodnote vozidla pred poškodením (i keď časovo uplatnenej ku dňu riadneho skončenia leasingu a nie ku dňu skončenia leasingu v dôsledku zničenía predmetu leasingu) a potom (nulová hodnota) sa prejavil v majetkových pomeroch vlastníčky. Rovnako náhradu škody formou ušlého zisku si môže uplatniť len vlastník osobného motorového vozidla, ktorý len je aktívne legitimovaným

k podaniu žaloby uvedeného druhu. Na tom nič nemení ani okolnosť, akým spôsobom si vysporiadali vzájomný právny vzťah založený leasingovou zmluvou leasingová spoločnosť s nájomcom – žalobcom. Majetkovou hodnotou, ktorá môže byť poškodená, je skutočná hodnota veci, pokiaľ je oceniteľná peniazmi a samozrejme patriaca vlastníkovi, nie nájomcovi. Je už nerozhodné v akej forme je náhrada škody uplatnená. Žalobca tvrdil, že v dôsledku škodnej udalosti nenadobudol do svojho vlastníctva majetkovú hodnotu zodpovedajúcu rozdielu predpokladanej časovej hodnoty osobného motorového vozidla ku dňu zaplatenia leasingových splátok a nadobúdacej ceny vozidla. Možno preto uzavrieť zhodne s odvolacím súdom, že si uplatnil náhradu škody vo forme skutočnej škody, ktorá mu ako nevlastníkovi, rovnako ani vo forme ušlého zisku, vzniknúť nemohla.

Z uvedeného vyplýva, že právny názor odvolacieho súdu na právnu otázku aktívnej legitimácie žalobcu na podanie žaloby o náhradu škody na veci, ktorej nebol vlastníkom, je správny a plne v súlade so zákonom. Nie je mu možné vytýkať nesprávne právne posúdenie predmetnej právnej otázky. Pokiaľ odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol, vyvodil zo správneho právneho posúdenia jediný možný dôsledok.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu bol z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu správny. Pretože Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil, že by rozsudok odvolacieho súdu bol postihnutý vadou uvedenou v § 237 O. s. p., či tzv. inou vadou konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 1 písm. b/ O. s. p., ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O. s. p. zamietol.

V dovolacom konaní nebol žalobca úspešný a preto právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovaným a vedľajšej účastníčke (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Úspešní účastníci v dovolacom konaní nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť im trovy tohto konania (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd obom žalovaným a vedľajšej účastníčke na strane žalovaných nepriznal náhradu trov dovolacieho konania.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2008

**JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: